శివ వేంకటీయ గ్రంథమాల. పంచమపుష్పం.

పామఱ్ఱు (స్తూప) జయధ్వజ చరిత్ర.

ఇది

1913 సం॥ 12 డిశంబరు తేదీని జరిగిన ఢిల్లీ పట్టాభిషేక స్మరణచిహ్న
తృతీయవర్ష వర్ధంతిమహోత్సవసమయమందు
శ్రీమత్పంచమజార్జి చక్రవర్తివిజయడిండిమ
మై వెలువడునటుల

అడవి సాంబశివరావు
నందగిరి వేంకటప్పారావు
అను
శివ వేంకటకవులచే

విరచింపఁబడి

పామఱ్ఱు కారొనేషన్ కమిటీవారిచేఁ
బ్రచురింపఁబడియె.

బెజవాడ వాణీముద్రాక్షరశాలయందు
బి. కే. స్వామిచే
ముద్రింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 500 ప్రతులు.

1914.

శివ వేంకటీయ గ్రంథమాల. పంచమపుష్పం.

పామఱ్ఱు (స్థూప) జయధ్వజ చరిత్ర.

ఇది

1913 సం॥ 12 డిశంబరు తేదీని జరిగిన ఢిల్లీపట్టాభిషేక స్మరణచిహ్న
తృతీయవర్ష వర్ధంతిమహోత్సవసమయమందు
శ్రీమత్పంచమజార్జిచక్రవర్తివిజయడిండిమ
మై వెలువడునటుల

అడవి సాంబశివరావు
నందమూరి వేంకటశాస్త్రులు
అను
శివ వేంకటకవులచే

విరచింపఁబడి

పామఱ్ఱు కారొనేషన్ కమిటీవారిచేఁ
బ్రచురింపఁబడియె.

బెజవాడ వాణీముద్రాక్షరశాలయందు
బి. కే. స్వామిచే
ముద్రింపఁబడినది.

మొదటికూర్పు 500 ప్రతులు.

1914.

పీఠిక.

శ్రీమదనంతాఖ్యాన్వర్థకావనీచక్రంబునం గల సకల మానవజాతులకుం బితృ మాతృ దేవ భూధవభక్తిపూజలలో రాజభక్తియే ప్రప్రథమగణ్యంబై, సంతతాచరణీయంబై, నితాంతానందదాయకంబై, యనంతఫలసౌఖ్యప్రదంబై, యాజన్మాంతరక్షణకృత్యంబై యొప్పారుచుండె. తత్కారణం బేమన! జననీజనకులు బాల్యావస్థాంతముదనుక నే ప్రోదిసేయుదురు; పిమ్మట మరణాంతమువఱకు భూనేతయే పోషింపవలసియున్నది. అనిర్వాచ్యస్వరూపుండగు దేవుండు మనల కఖిలసౌఖ్యంబులొండఁగూర్చు నింద్రియావయవంబులను, సర్వవస్తు సముదాయంబులను దయాదృష్టితో సృష్టించియున్నను భూభృద్రక్షితులము గాకున్నచోఁ బ్రయోజనంబులం గననేరము. పూర్వపురాణదృష్టాంతంబులేగాని ప్రస్తుతము ప్రత్యక్షముగా నీశ్వరుండు మనకు వరంబులొసంగుట కలలోనివార్తలని లోకజ్ఞానులకు వేఱుగాఁ జెప్పనక్కఱలేదుగదా. ప్రాచీనార్యులు గూడ "నావిష్ణుః పృథివీపతి" అని దైవస్వరూపుడు భూలోకమున భూపతియేయనివక్కాణించియుండిరి. గావున రాజభక్తి ప్రతిమానవునకు సంపత్కరంబని నిశ్చయార్థం బిడుచున్నది.

శ్రీమత్పంచమజార్జిచక్రవర్తికిని, మేరీచక్రవర్తినికిని ఆ 1911 సం॥రము డిశంబరు 12వ దినమున ఢిల్లీలోఁ బట్టాభిషేకంబయినదని యెల్లరకుం దెలిసినవిషయమేగదా. ఆనంద

ర్భమునఁ దదీయజ్ఞాపకార్థంబై మా పామర్రుగ్రామంబున శ్రీ డిప్యూటీతహశ్శీలుదారుగారగు మహమ్మదు హుమాయూన్ సాహేబుగారి ప్రోత్సాహంబుచే నొక శిలాస్తంభంబు ప్రతిష్ఠింపఁబడియె. ఆ మహామహుని రాజభక్తిని, రాజభక్తిప్రపూర్ణామృతవచనబోధావిర్భూత కార్యసాఫల్యమును వెల్లడించు కవిశిఖామణులు మాయూర లేనందున నేఁటి కాకొంత బ్రహ్మశ్రీ శివవేంకటకవులచే నివారింపంబడినది. ప్రయాసమని యెన్నక మాకోర్కి నీడేర్చి వందనీయులయిన యేతత్కవుల కనేకవందనంబు లాచరించుచు, వారి చరిత్రము నించుక దెల్పి కృతజ్ఞతాసూచకుల మగుచున్నారము.

(1) ఈ కవులలో మొదటివారు బ్రహ్మశ్రీ అడవి సాంబశివరావుపంతులుగారు. వీరి నివాసము కైకలూరుతాలూకా బొమ్మినంపాడు. ఆంధ్రమత్స్యపురాణ బిల్వనాథీయ స్వాత్రాజితీయ ప్రముఖోద్గ్రంథముల నిరువదైదు రచించిరి. నియోగి బ్రాహ్మణులు. సాంఖ్యాయనసగోత్రీకులు.

(2) రెండవవారు మధ్వశ్రీ నందగిరి వేంకటప్పారావుపంతులుగారు. గుడివాడతాలూకా అంగలూరునివాసులు. మధ్వ బ్రాహ్మణులు. విశ్వామిత్రసగోత్రీకులు. శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తరకాండ, శుద్ధాంధ్ర భీమసేనవిజయాది పంచవింశతి గ్రంథకర్తలు. పదాఱేండ్లప్రాయంబుననే యష్టావధాన మొనర్చిన మేధావంతులు. వ్యయప్రయాసలకోర్చి తమ నివాసగ్రామంబున బాలికాపాఠశాల స్థాపించి యత్యున్నతస్థితికిఁ దెచ్చిన మహోదారులు. స్వార్థత్యాగులు.

(3) వీరిరువురు చిరకాల స్నేహితులు. సమవయస్కులు. (సుమా రేబదేండ్ల వయస్సుగలవారలు) సమ గోత్రీకులు. సహజపాండిత్యులు. ఉభయభాషా కోవిదులు, గానఁ దమ మిత్రత్వమును సార్థకపరచుకొనుటకై తమ హృదయమ్ములకుం బలెనే తమ నామంబులకుంగూడ మిత్రత్వముం గలుగఁ జేసి "శివవేంకటకవులను" మిశ్రమనామము ధరించి 1912సం॥రము మొదలు, కనకదుర్గాస్తోత్రరత్నమాల, బ్రహ్మాపత్రాభ్యుదయము, జగన్నాథీయాది షష్టకుసుమంబులచే శివవేంకటీయ గ్రంథమాలనలంకరించిరి. ఈమధ్య శ్రీవడాలి జగన్నాథదేవస్థానపరిపాలకులచే "ప్రబంధకవిపంచానన" మను బిరుదము నందినట్టు తెలియుచున్నది. కవితాకన్యక వీరియభీష్టముల నంతతం బిచ్చుచుండుఁగాక.

ఇట్లు బుధవిధేయుఁడు,

B. NAGIREDDI.
కారోచేపఱ కమిటి మెంబరు,
పామఱ్ఱు, కృష్ణాజిల్లా.

పామఱ్ఱు,
15—5—1914.

శ్రీరస్తు.

పామర్తి జయధ్వజ చరిత్ర.

శా. శ్రీవిద్యోతసమస్తలోకపటలీ
సృష్టిస్థితిక్షేపణ
ప్రావీణ్యోల్లసదాత్మశక్తిమహిమో
పస్యస్తసర్వేశ్వర
త్వావిఖ్యాతదయామయాకృతియుతుం
డై సర్వగుం డౌమహా
దేవుం డీయుత జార్జిభూమిపతికిన్
దీర్ఘాయురారోగ్యముల్.

మ. చిరకారుణ్యముతోడ హైందవజన
క్షేమార్థియై హాస్తినా
పురసింహాసన మెక్కి భారతమహిన్
భూయిష్ఠతేజోమహ
త్తరఁ గావించినజార్జిభూపతిజయ
స్తంభంబు పామర్తిలో
స్థిర మై యారవితారకంబుగను ద
చ్చిహ్నంబుగా నొప్పుతన్.

క. భూషణ మై పాము ర్తికి
శేషుఁడు ధర మోచి యుల్ల సిలునంతకు సం
తోషమున జార్జి కారో
నేషన్ కమిటీ దృఢముగ నెగడెడుఁ గాతన్.

పాముర్రు జయ స్తంభము.

క్రీ-శ 1911 సం॥ రండి 12 డిశంబరు తేదీకి హిందూదేశము నకు సుమారు రెండువందలసంవత్సరములనుండి కలుగఁ జాలనిమహైశ్వర్యము, మహాగౌరవము లభ్య మైనది. కావున అనుదినము సువర్ణాక్షరములతో వ్రాసి యుంపఁ దగినమహా ధనము. ఆ సుదినము రాజభక్తిపూరితు లగుహైందవులకుఁ దరతరములను జ్ఞాపకమునం దుంచుకొని, పూజింప వలసినట్టి దివ్యధనము. భారతీయులమనంబుల రాజదర్శనము లేక చిర కాలమునుండి నాటుకొనినయజ్ఞానాంధకారంబు దూరంబు సేయుటకు లభ్య మైనవిమలజ్ఞానాంజనము. ఆమహాసుదినము తరతరములవరకు జ్ఞాపక ముండునటుల భరతవర్షంబున నెల్లెడల వివిధోపాయంబుల స్తూప, మందిర, పాఠశాలాదిచిహ్నంబులు నెలకొలుపఁబడినవి. ఇందు "స్తూప" మనునామాంతరము గల జయ స్తంభమును బ్రతిష్ఠించుట, ఆ స్తంభము చలనము లేక ఆచంద్రతారకముగ నిలిచి, యనుదినము ప్రజలకీసుదినము జ్ఞాపకము సేయు చుంటకే; గాన నుత్తమసాధన మగుటకు సందియము లేదు. పాముర్రుగ్రామమున నట్టిజయ స్తంభ మా సుదినమున స్థాపింపఁబడినది. పూర్వకాలమున మహాకీర్తిప్రతిష్ఠలు గాంచినసర్వంసహాపతులు తమపరిపాలనజ్ఞాపకము ల

యినజయ స్తంభములు ప్రతిష్ఠించువాడుక కలదు. ఇటలీలోఁ గొన్ని జయ స్తంభములు కలవు. మహాఅలగ్జాండరు, నెపోలియను మొదలగు మహాజయశీలురు తమజయములను దెలుపు జయ స్తంభములను నాటిరి. హిందూదేశమునందును ఈఆచారము సంప్రదాయసిద్ధముగా వచ్చుచుండినది. కుతుబుమైనారు ఇట్టి జయస్తంభమే. హస్తినాపురమున మహమ్మదీయప్రభువులు నాటినజయ స్తంభములు గలవు. సింహాచలప్రాంతమున శ్రీకృష్ణదేవరాయలువారు జయస్తంభమును నాటిరి. తెక్కింపఁ దలఁచిన నిట్టిజయ స్తంభము లక్కడక్కడ పెక్కులు గలవు. మనపామఱ్ఱులో నిలిపినశ్రీపంచమజార్జిజయ స్తంభము ను నట్టిదే. ఇట్టిజగద్విఖ్యాతజయ స్తంభస్థాపనాధికరణం బగు పామఱ్ఱుచరిత్ర మించుక యిచట ముచ్చటింప వలసి యున్నది.

కం. పాము వసియించుమఱ్ఱికి
గ్రామము కుడిఁగడను గలుగఁ • గాఁ గాంచిజన
స్తోమమ్ము "పాముమఱ్ఱనఁ"
బామఱ్ఱనియదియ పిదప • వాడుక పడియెన్.

ఈపామఱ్ఱునకు సమీపమునఁ బూర్వకాలమునందు "నాగులేరు" అనుచిన్ననది ప్రవహించుచుండెడిది. ఆనదికి సమీపమున నొకతమ్మికొలనును, దన్మధ్యమున దివ్యప్రతిష్ఠితం బగు నొకశివలింగమును గలవు. ఆకొల నెల్లకాలము నేనుఁగులోఁతునీరు కలిగి యుండెడిది. దానినడుమ నుండినలింగమును ఆ నీటిని మించి పైకిఁ గనఁబడుచుండెడిది. ఆలింగముయొక్క పాను (పీఠము) ఎంతలోతున నుండెడిదో తెలియ రాకుండెను.

ఆశివలింగమును బూర్వకాలమున నాగులు ప్రతిష్ఠించి రని యు, దదభిషేకతీర్థముకొఱకే తత్సమీపమున కొకచిన్నినదిని దెచ్చిరనియు, నాగులు తెచ్చినది గనుకనే దానికి "నాగులేరు" రనునామము కలిగెననియుఁ జరిత్రాంశమైనవృద్ధసంవాదము కలదు. ఆశివలింగమును నిరాపరణమై, జలమధ్యగతమై, మహాప్రభావకలితమై, దివ్యపూజితమై యుండెనఁట. ఆలింగము శిరంబున నొకపద్మ ముద్భవించి యెల్లవేళల వికసించి మనోహారపరిమళంబు వెదజల్లు చుండునఁట. ఆకొలను గట్టున శాఖాశిఖాగ్రచుంబితదిగంత మగునొకమహావటవృక్షంబు వర్ధిల్లు చుండెను. ఆవృక్షకోటరంబున నొకమహానాగంబు నివసించి ప్రత్యహంబును నాశంభులింగమునకుఁ జుట్టుకొని నాగాభరణాలంకారమై యుండునఁట. ఇట్లు చిరకాలము నడువఁ గ్రమంబున నాచెరువు కొంతపూడి తన్నికటమున నొకగ్రామంబు నిర్మింపఁబడియె. అంతఁ గొంతకాలమునకు మహమ్మదీయప్రభుత్వము వచ్చి, హిందూదేవాలయము లున్మూలించి, మూలవిగ్రహంబులపీఠంబులందు నిక్షేపింపఁబడినధనరాసులఁ గొల్లఁగొనుట తటస్థమయ్యె. ఆమహాసంక్షోభకాలమున నొకమహమ్మదీయసేన యీగ్రామమార్గమునఁ బోవుచు నీలింగము మహాప్రభావసంపన్న మనియు, నద్భుతాకారకలిత మనియు, హిందూజనులచే నతిభక్తిశ్రద్ధలఁ బూజింపఁబడు చున్న దనియు విని, దీని నున్మూలించినచో దీనిక్రిందఁ బెక్కుద్రొక్కము సిక్కఁ గల దని తలంచి, యందునకుఁ గడంగి, తటాకముఁ జొచ్చి లింగమును బెరుకుటకు మనుష్యసాధ్యము గా నంతలోఁ తు గలసి రందుండుటచే సామజంబుం బురికొలిపి దానిను

న్మూలింపఁ జొచ్చిరి. అగ్రజంబు తనకు సహజం బగుపద్మనాళోన్మూలనాభిలాషచే లింగశీర్షవిరాజమానం బగుకమలంబు గ్రహించి లాగఁ జొచ్చినఁ గరికరాకృష్యమాణం బై లింగమూర్ధగతసరోజంబు మూరెఁడుపొడుగునాళంబుతోఁ బెకలివచ్చినఁ దద్వివరంబునుండి శోణితప్రవాహంబు పెల్లుబ్బి కొలనెల్లఁ గప్పి, లోహితద్యుతుల మప్పి, యందలి జలంబులకుఁ గీలాలనామంబు సార్థకంబు గావించె. ఆ యద్భుతం బగువిశేషంబు గాంచి భయాకులంబులై యుల్లంబులు తల్లడిల్ల నా క్షుల్లకులు కనుకనిం బరచిరి. లింగశిరోగ్రంబునుండి యున్మూలితం బైనపద్మనాళంబు వెడలినప్రదేశంబున నిప్పటికిని మూరెఁడులోఁతున గుంటపడి కనుపించు చున్నది. ఇప్పటికిని ఆ గుంటలో ప్రతిదినమును నీళ్ళుపోసి కడిగి వస్త్రఖండముచేఁ జక్కఁగాఁ దడి యొత్తు కున్న సందుఁ బూతిగంధము వెడలు చున్నది. ఇది నేఁటికిని ప్రత్యక్షాంశముగ నున్నది. ఇది యీశ్వరమహిమ కాక వే రేమని చెప్పవచ్చును! నవనాగరికులిట్టిసంగతులు కట్టుకథ లని, యసత్యము లని వాదింప వచ్చెదరని మే మెఱుఁగుదుము; కాని సత్య మగుకథ చెప్పక, వారికి వెరచి మఱుగుపరచు టుచితము కాదు గదా! అయినను ఈశ్వరమహిమ లద్భుతములు. నవనాగరికులవాదములకీశ్వరుఁడే సమాధాన మియ్య వలయుఁ గాని మనతరము కాదు. ఈ విశేషము ప్రత్యక్షముగఁ గనియు, వినియు, దద్గ్రామీణు లా లింగమునకు నిత్యపూజోపచారములు భక్తిపారీణులై జరుపుచుండిరి. కాలక్రమమున నక్కొలను పూడి, తత్పరిసరంబున గ్రామము వృద్ధి కాఁ జొచ్చినంతట, ఆలింగ మున్నస్థలము బై

టపడినందున నప్పటిభక్తాగ్రేసరు లాలింగమున కాలయమంటప ప్రాకారాదులు కట్టించి "సోమేశ్వరస్వామి" యనినామం బిడి, నిత్యోత్సవాదులు యథావిధిగ నొనర్పం జొచ్చిరి. ఆ కొలని గట్టున నుండినమఱ్ఱిచెట్టు ఇప్పు డదృశ్య మైనది; కాని ఆకాల మునం జెట్టును, దానితొఱటలోం బామును నుండుట సత్యమే అయినందున దాని కెలంకుల నున్న గ్రామమునకు "పాముమఱ్ఱి" యని పేరు లభించినది. "పాము" "మఱ్ఱి" అనుపదంబులం గల మకారద్వయము అల్పప్రాణసవర్ణాక్షరము లగుటచే మిశ్ర భావమొంది "పామ్మఱ్ఱి" అనంబడెను. వాడుకలో ద్విత్వము తేలి, "పామఱ్ఱి" అనియు, తుది రేఫముమీంది ఇత్వ ముత్వమై "పామఱ్ఱు" అని వాడుక పేరై నేంటికి నట్లే పిలువంబడు చున్న ది. కొందరు శ్రోత్రియప్రాయులు ప్రథమాక్షరమునకుం, గ్రారవడిం జేర్చి, "ప్రామఱ్ఱు" అందురు; గాని అది సాధువు కాదు. ఉత్పత్తి ననుసరించి జనసామాన్యమునకు వాడుకలో నుండు "పామఱ్ఱు" అనుపేరే సాధువు గాన మే మీ చరిత్ర యం దాపేరునే వాడెదము. ఇది పామఱ్ఱు గ్రామమునకు సంబంధించిన పూర్వగాథ.

ఇప్పు డీగ్రామము చుట్టుపట్టులం గలగ్రామములందు గళ్గ్రామమై, గుడివాడతాలూకాయందు "డివిజన్"అనునంత ర్భాగమునకు నాధారమై యున్నది. ఈ "డివిజన్"కు సంబం ధించి 65-గ్రామము లున్నవి. డివిజన్ పరిపాలకుం డగు డి ప్యూటీ తహశ్శీలుదారు కార్యస్థాన మీగ్రామమందు గలదు. 1910సంవత్సరంలో తాలూకాలువిభాగించినప్పు డీ"పామఱ్ఱు" డివిజన్ గాం జేయంబడినది. ప్రథమమం దిచ్చటికి మ.రాం.రా.

నండూరి రామచంద్రరావుపంతులుగారు డిప్యూటితహశ్శీలు దారుగా 1-11-1910 తేదినవిచ్చేసి ప్రజలను దనకన్న ప్రజల వలె భావించి న్యాయముగను నెమ్మదిగను బరిపాలించి సర్వ జనులచే మెప్పువడసిరి. కొలందికాలములోనే మ.రా.రా. మహమ్మదు హుమాయూన్ సాహెబుగా రాస్థాన మలంకరించిరి. ఇక్కాలమే మనప్రస్తుతచరిత్రనాటకమునకు నాంది. వీరి పరిపాలనోజ్జృంభణకాలమునందే శ్రీ శ్రీ పంచమజార్జిచక్రవర్తిగారు ఢిల్లీనగరంబునఁ బట్టాభిషేకమహోత్సవము నంగీకరించినశుభదినము వచ్చినది. ద్విశతాబ్దములనుండి హిందూదేశమున కలభ్యమైన రాజసందర్శనమహోత్సవమున కీదేశము పరిపూర్ణ రాజదర్శనమహోత్సవమునం బొంగి పెంపునం బొంపిరివోవురత్నాకరంబు ననుకరించి యెచ్చోటఁ జూచినఁ బెచ్చుపెరుగుమహోత్సవములతో నుల్లసిలు చుండె. అమ్మహోత్సవ మిచటను శోభాయమానముగ జరుప నెంచి తదుత్సాహపూరితు లగుమహాజనులవలన " 5 వేలరూప్యంబులు సమకూర్పఁబడి నాఁటిదినము శ్రీమచ్చక్రవర్తి, చక్రవర్తినీల యూరేగింపుమహోత్సవము మహావైభవముతో నెరవేర్పఁబడి ఆసందర్భమున సంఖ్యాతీతు లగుబీదలకు అన్నదానము సేయఁబడినది. తన్మహోత్సవజ్ఞాపకార్థ మిచ్చట "జయస్తంభము" ప్రతిష్ఠింపఁబడినది. ఇదిఇచ్చట ఆచంద్రతారార్కము స్థిరముగ నెలకొని ప్రజల కపూర్వభాగ్యనిదానం బగు నమ్మహాసుదినము సర్వదా జ్ఞాపకముచేయు చున్నది. ఈ స్తంభ మీ గ్రామముమధ్యనుండి బందరుహైదరాబాదురోడ్డు యొక్క 15వమైలులో 5-6 ఫర్లాంగురాళ్ళమధ్య (ననగాఆరవఫ

ర్లాంగులో) పుల్లేరుకాలువయొక్క వంతెనప్రక్క ప్రతిష్ఠింపఁబడినది. ఇది 14½ అడుగులఎత్తుగలిగి, ఎన్నఁటికిని గదల కుండునట్లు 6అడుగులలోఁతునఁ బాఁతఁబడి, నడుమున నాలుగుపలకలుగను, దానికిఁ గ్రిందను మీఁదను ఎనిమిదిపలకలుగను మలఁపఁబడి, చివర వట్రువుగాఁ జేయఁబడి యున్నది. దీనిమధ్యపలకలలోఁ దూర్పువైపుపలకమీఁద "శ్రీశ్రీపంచమజార్జిచక్రవర్తి శ్రీమేరీచక్రవర్తినీగార్లకు ఢిల్లీ నగరమందు 12-12-1911 తేదిని పట్టాభిషేకమహోత్సవము జరిగిన దని జ్ఞాపకార్థ మీ స్తంభంబు ప్రతిష్ఠింపఁబడి, 14-12-1911 తేదీని, కృష్ణాకలెక్టరు, హెచ్.ఎల్.బ్రైడ్‌వూడ్ దొరగారివలనఁ బ్రసిద్ధపరుపఁబడినది" అనుఅర్థ మిచ్చునట్టుల ఆంగ్లేయభాషలో

IN COMMEMORATION

OF THE

IMPERIAL CORONATION

ON 12-12-1911 AT DELHI

OF THEIR MOST

GRACIOUS MAJESTIES

KING-EMPEROR GEORGE V

AND

QUEEN-EMPRESS MARY.

UNVEILED ON 14-12-1911

By H. L. BRAIDWOOD Esq.,

Collector, Kistna.

అని లిఖింపఁబడి యున్నది. ఇట్టియనశ్వరమహాకార్యనిర్మాణమునకీప్రతిష్ఠాపనమే ఈతాలూకాకుఁ బ్రప్రథమము. ఈమహాకార్యము సంఘటించుటయందు శ్రీమహమ్మద్ హుమాయూన్ సాహెబుగారు చూపినశ్రద్ధ, ప్రోత్సాహము, కార్యనిర్వహణదీక్ష, అత్యంతశ్లాఘాపాత్రము లనుటకు లేశమును సందేహము లేదు. కావున నీసందర్భమునందు ఆమహాపురుషుని నించుకంత ప్రశంసింపక విడుచుట మాకు ధర్మము కాదు. సత్పురుషులెరికిని వందనీయులే కదా?

హుమాయూన్ పంచరత్నావళి.

మ. పరమోత్సాహముతోడ హైందవజన
ప్రాంచన్మనోభీష్టముల్
చరితార్థంబు లొనర్పఁ బంచమమహా
జార్జిప్రభుం డంచితా
దరుఁడై ఢిల్లి మహాభిషేకపదవిన్
దాల్పంగఁ దన్మంగళా
కర మాపుణ్యదినంబు శాశ్వతముగాఁ
గన్ దెల్పఁ బామర్తిలో
స్థిర మౌ స్తంభము నాటె, మాకుఁ గరమ
ర్థిన్ మేలు గావించి తీ
వురు తేజోనిధవై మహమ్మదుహుమా
యూన్ సాహెబుగ్రామణీ ॥

మ. చిరకష్టంబుల కోర్చి రాజ్యపదవీ
స్థేమంబుఁ బాటించి యీ

భరతక్ష్మాఁ మొగలాయిరాజ్యరమ సం
భావించె ము న్నేమహా
పురుషుం డాతనిపేరు నీకె తగుఁ బెం
పుం దెంపు సొం పొంద స్వా
ర్థరతిఁ గైకొన కెల్లకాలము మహా
ధర్మానుకంపానిరం
తరచిత్తంబున సంచరించుచు మహా
ధన్యత్వముం గాంచితీ
వురు తేజోనిధివై మహమ్మదుహుమా
యూఁ సాహెబుగ్రామణీ ॥

మ. ధరణిఁ జన్మము దాల్చినందులకు స
త్యస్థేమముఁ సత్కృపా
పరిణామంబు పరోపకారనిరతిఁ
బాటించు టెన్నఁ మహా
పురుషాంకంబు లటంచు నీచరితమే
బోధించు వేనోళ్ళ నే
కరణిఁ ని న్ననువర్తనీయచరితుఁ
గాఁ బ్రస్తుతిం జేయ రి
ద్ధర ధన్యాత్ములు ని న్నెరింగిన భవ
త్కార్యంబులఁ గన్న న
త్యురు తేజోవిభవా! మహమ్మదుహుమా
యూఁ సాహెబుగ్రామణీ ॥

మ. స్థిరమై మించినదైవభక్తి యెడఁదఁ
జెన్నారఁగాఁ దానితో

సరిగా నొప్పినరాజభక్తియును నై
శ్చల్యంబునన్ నీయెడన్
గర మొప్పారెడు నీమనోద్రఢిమ యె
క్కాలంబునన్ గన్న ని
ర్భరలోకావకృతిప్రవీణ మగుచున్
బాటిల్లు నీయట్టిస
త్పురుషున్ బాలకుఁ గాఁగఁ గాంచినప్రజల్
పుణ్యాత్మకు ల్గారె యు
త్యరు తేజోవిభవా! మహామ్మదుహుమా
యూన్ సాహెబుగ్రామణీ ॥

మ॥ మరి నీపల్కులు విన్నధన్యుఁడు సుధా
మాధుర్య మి ట్లుంచుఁ దా
నెరుగున్ నిన్నొకసారిఁ గన్నసుజనుం
డిష్టార్థసంపత్తి ని
ర్భరుఁ డౌనీపరిపాలనం బవనివా
రల్ రామరాజ్యంబువై
ఖరియొల్లన్ జవి చూతు రిట్టినిను దీ
ర్ఘప్రాభవారోగ్యసు
స్థిరసంపద్యుతుఁ జేసి ప్రోచుతఁ గృపా
దృష్టిన్ జగన్నాథుఁడ
త్యరు తేజోవిభవా!మహామ్మదుహుమా
యూన్ సాహెబుగ్రామణీ ॥

ప్రజలమనోలవాలంబుల నంకురించినరాజభక్తి మహా
దుహుమాయూన్ సాహెబుగారి వాఙ్మాధుర్యరససేకము

చేఁ బ్రోదియై, పెరిగి, సత్ఫలదాయకమై, ఇంతటిమహాకార్య మొనర్చుటకు వలయుద్రవ్య మవలీల సేకరింపఁ జేయుటయే గాక, ఈప్రతిష్ఠాపన మనువత్సరమును దన్మహోత్సవసూచకంబుగఁ దత్సుదినంబున బీదల కన్నదానము సేయుట మొదలగుసత్కార్యాచరణమునకుఁగాను "కారొనేషన్‌కమిటి" అను పేర నీగ్రామమున శాశ్వతసమాజ మొకటి స్థాపింపఁ జేసినది.

ఈకమిటీకి అప్పటప్పటి కిడివిజన్‌కు పాలకుఁడుగా నుండుడిప్యూటితహశ్శీలుదారుగారు ప్రసిడెంటుగను, మద్దిపట్లశెక్షన్ D. P. W. సెక్షన్ ఆఫీసరుగారు (సెక్రటరీ) కార్యదర్శిగను, పామర్తి గ్రామమునసఫు (ట్రెజరర్) కోశాధికారిగను ప్రామర్తి సెక్షన్‌కు D. P. W. సెక్షన్ ఆఫీసరుగను, మేదూరుపరగణా ఠాణేదారుగను, అప్పటప్పటికి వచ్చువారిందు (మెంబర్లు) సభికులుగను, తుర్లపాటి వేంకటహనుమంతరావు, ఈ సుందరరామయ్య, యూనియన్ చైరుమన్, బిర్రావూరి కామేశ్వరరావు, మహమ్మదు యూసఫ్‌సాహెబు, డాక్టరు ఖాజాఅసదుల్లాసాహెబు, బొమ్మారెడ్డి పిచ్చిరెడ్డి, బొమ్మారెడ్డి కోటిరెడ్డిగార్లు స్థిర మైన (మెంబర్లు) సభికులుగను ఏర్పాటు కాఁబడిరి. ఈసమాజము 12-11-1911 తేదీనే స్థాపింపఁబడి అప్పుడు ఉత్సవార్థము పోగు చేయఁబడినసొమ్ములో అప్పటి అన్ని ఖర్చులుపోఁగా మిగిలిన,రు556లును దీనికి శాశ్వతమూలధనముగ నియ్యఁబడినది. ఈమూలధనమును సేవింగ్సుబ్యాంకీలోఁ గాని, సెక్యూరిటిబాండుమీఁదఁ గాని ఉంచివృద్ధిలోనికిఁ దెచ్చుచు దీనిమీఁద వచ్చెడువడ్డీవలనను, అనుకూల్యమునుపట్టి వసూలు చేయుచందాలధనమువలనను ప్రతి సంవత్సరం 12వ

ఢిశంబరు తారీఖున శ్రీరాజచక్రవర్తిగారి ఢిల్లీపట్టాభిషేకస్మరణచిహ్నముగ బీదలకు అన్నవస్త్రదానము చేయుచుండుట కుద్దేశింపఁబడినది. ఈసభవారియుద్దేశ మెంతయు శ్లాఘాపాత్రము. హిందూదేశ మందేమి, ఇతరదేశములందేమి పెక్కండ్రు భూమిపాలురు, తత్స్మరణచిహ్నములుగాఁ బ్రజలు పెక్కు జయస్తంభములనుఁ బ్రతిష్ఠించిరి గాని, ఇట్టిసమాజము లేర్పడి ప్రతివత్సరమును లోకోపకారార్థ మన్నవస్త్రదానములు చేయు చుండు కట్టుపాటు లెచ్చటను లే వని చెప్పవచ్చును. ఇట్టిమహాకార్యకరణమున కీపామఱ్ఱుకారోనేషన్ కమిటీయే ప్రథమ మని తెలియ వచ్చు చున్నది. కాన నీ సమాజోద్దేశములను నిర్విఘ్నముగ కొనసాగించుచు, దీనివలనఁ బ్రజల కెడ తెగనిరాజభక్తి హృదయంబులఁ గుదురు పరుచుటకు సర్వలోకేశ్వరుం డనుగ్రహించును గాత.

సీ. అసమానరాజభ • క్తిసమేతులై ప్రజా
సామాన్యమునకు రా • జన్యభక్తి
స్థిరముగ నెలకొల్పి • పరమోపకారంబు
గావించుశ్లాఘ్యసం • కల్ప మొప్పఁ
బ్రతిసమంబును రాజ • పట్టాభిషేక మ
హోత్సవస్మరణ ప్ర • యోగసరణి
నతిబీద లగువారి • కన్నవస్త్రము లిచ్చి
తత్సుకృతంబు భూ • ధవున కంచి
గీ. తాయురారోగ్యము లొసంగు • నట్లు వేఁడి
కొనెడు సత్కార్యశూరులై • మనెడునట్టి

సాధుపామర్తి కారొనే ◆ షన్ సమాజ
సభికులను బ్రోచుఁగావుతఁ ◆ జక్రధరుఁడు.

ఈకారొనేషన్ కమిటీ ద్వితీయసంవత్సరోత్సవము 1912 సం॥ 12 డిశంబరు తేదీని, అప్పటి డిప్యూటీ తహాశ్శీలుదారుగా రగు మ. రా. రా. తాయి సుబ్బారావునాయుఁడుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుపఁబడినది. రాజభక్తి విషయమున మహమ్మద్ హుమాయూన్ సాహేబుగారి కేవిధమునఁ దీసిపోని సుబ్బారావునాయుఁడుగారి ప్రోత్సాహప్రయత్నములచే(రు100) నూరు రూప్యము లధికముగఁ జందాలు పోగు చేయఁబడి వేయిమంది బీదలకు అన్నవస్త్రదానము జయప్రదముగఁ జేయఁబడినది.

సీ. తతరాజభక్తి ప్ర ◆ ధానుఁడై రాజన్వ
తియగు భారతవర్ష ◆ దిష్టసూచ
నార్థతదీయ ప ◆ ట్టాభిషేకస్మర
ణాంకానువర్షోత్స ◆ వావసరము
నందు నృపాలున ◆ కభ్యుదయముఁ గోరి
ప్రజలలోపల రాజ ◆ భక్తి నిలిపి
యతిబీద లగువారి ◆ కన్నదానము చేసి
దీపితాత్మీయ ప ◆ రోపకార

గీ. కల్లనము కృపావిశేషంబు ◆ దెలిపినట్టి
ధన్యగుణరాశియై మించు ◆ తాయి సుబ్బ
రావునాయని నధికదీ ◆ ర్ఘాయు వొసఁగి
ఈశ్వరుం డెల్లయెడల ర ◆ క్షించుఁ గాతఁ.

ఈ 1913 సం॥ రం॥ 12 డిశంబరు తారీఖున పట్టాభిషేక స్మరణ చిహ్న తృతీయసాంవత్సరికోత్సవము ప్రస్తుతపు డిప్యూటీ తహశ్శీలుదారు మ. రా. రా. వక్కలంక లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి పరిపాలనక్రింద నత్యంత శ్లాఘాపాత్రముగ నెరవేరినది. అన్నదానముచే సంతృప్తు లగుబీదజనులు హర్షోత్కర్షాయత్తులై యీ మహోత్సవంబుం గూర్చి చేయు ధన్యవాదనంబులు, జయజయారావంబులు దిగంతములు బధిరీకృతములుగావించె నని చెప్పిన నది యతిశయోక్తి కా నేరదు. నిరతాన్నప్రదానజాయమానవిశదయశోముక్తా వితాన సమలంకరిష్ణుసకలహరిదంత రావకాశం బగుసద్వంశంబున నుద్భవించిన ముక్తామణి యగునీమహనీయునివితరణగుణ మిట్టి దని వర్ణించి చెప్పుటకంటె ననవరతసమాశ్రిత సకలాభీష్టప్రవర్షణోత్కర్షం దనరుమందారతరుపంచకం బీఘనుని దక్షిణకరాంగుళిపంచకమై యవతరించె నని చెప్పుట స్వభావోక్తి గాని వేరు కా నేరదు. ఈ సుగుణాభరణుని ప్రోత్సాహమే మ మ్మీచరిత్రగ్రంథరచనమునకును బురికొలిపినది. కావుననీమహనీయుని నించుక ప్రశంసించి విరమించెదము.

సీ. భారతీలీలావి • హారభాజనకలా
    వికచప్రసూనవా • టిక యనంగ
నవరసాలంకార • కవితారసాపూర
    కలశాంబునిధితరం • గం బనంగ
గిరుబంతనిహితత్యా • గధ్వజాయితవితీ
    ర్ణాతర్పితార్థిగ • ణం బనంగ

బహురాజకార్యని ◆ ర్వహణ నైపుణ్యసం
చితకీర్తి మల్లికా ◆ లత యనంగఁ
గీ. దనరు భవదన్వవాయంబు ◆ ఘనత కీవు
నిక్కముగ ఫలరూపవై ◆ నెగడితయ్య
భవ్యగుణసంపదకలంక ◆ వక్కలంక
లక్ష్మినరసింహరాయ క ◆ శానికాయ.

చ. నిజముగ రాజభక్తికిని
నీవె నిదానమవై దృఢంబుగాఁ
బ్రజలకు నేర్పఁ జొచ్చితివి
భద్రగుణంబుల కీవె యిక్కవై
ఋజుత జనాళియం దలవ
రించితి వే మని సన్నుతింతు నీ
సుజనత వక్కలంక కుల
శోభిత లక్ష్మినృసింహ పండితా.

మ. కరుణన్ బీదల కన్నవస్త్రము లొసం
గన్ నీమహోత్సాహని
ర్భరతన్ గన్గొని లేమి లేమియగుచున్
వైధాత్ర సంకల్పమున్
జరితార్థం బొనరించు నీదగుక్రియా
చాతుర్యమార్యాళి ప
ల్మరువర్ణించును వక్కలంకకులజా
లక్ష్మీనృసింహాహ్వయా.

రూపకం - బ్యాండుమెట్టు .

౧. జార్జి చక్రవర్తికిన్ ◆ జనని మేరి రాణికిన్
ఊర్జితజయమంగళంబు ◆ లొసఁగునీశుఁ డెప్పుడున్.

౨. ఢిల్లిసింహాపీఠిపై ◆ నెల్లకాలముండుచున్
చల్లగ శిరులొందుచు వ ◆ ర్ధిల్లు చుంద్రుగావుతన్.

3. ఆచంద్రమార్కమ్ముగా ◆ నలరి నిబ్బరమ్ముగన్
లేచి యశోధ్వజము లవని ◆ వెలయు చుండుఁగావుతన్.

౪. తనదు ప్రజల సాటిఁగాఁ ◆ దలఁచి మనల నూటిఁగా
ఘనుఁడు జార్జిచక్రవర్తి ◆ కాచు చుండుఁ గావుతన్.

౫. శివవేంకటేయకృతియై
చవృ లిడుపామట్టు స్తంభ ◆ చారిత్రం బీ
భువి నారవితారకమై
కవిహృదయాహ్లాదకరము ◆ గా విలసిల్లున్.

సంపూర్ణము.

వెలకు దొరకు పుస్తకముల పట్టీ. అంచెకూలి గాక.

1	శ్రీమద్రామాయణాద్భుతోత్తరకాండము [అపూర్వము పాణ్యయుక్తము రుచిరాలంకారభూయిష్టము 6 ఆశ్వాసములు]		రు 1
2	జగన్నాథీయము [పడాలి మాహాత్మ్యము- అపూర్వగ్రంథము]		0
3	శుద్ధాంధ్రమేఘసందేశము	విప్రలంభశృంగారము	0
* 4	ఆంధ్రీకృతమేఘసందేశము	విప్రలంభశృంగారము	0
* 5	చంద్రిక [నవలాప్రబంధము ప్రతిస్త్రీపురుషుడు చదువదగినది]		0
6	బాలాశతకము [స్త్రీనీతులు] రెండవకూర్పు		0
7	సీతారామశతకము	భక్తిరసప్రధానములు	0
8	రామశతకము	భక్తిరసప్రధానములు	0
9	ఆదికేశవశతకము	భక్తిరసప్రధానములు	0
10	శ్రీశైల హనుమచ్ఛతకము	భక్తిరసప్రధానములు	0
11	బ్రహ్మప్రతాభ్యుదయము [పొగాకుమహిమ]		0
12	గంగిరెద్దు [హాస్యము]		0
13	స్త్రీవిద్యాసారసంగ్రహము [వచనము]		0
14	దొంగసామిచరిత్ర [నిజమయినకథ]		0
15	శ్రీకృష్ణమానసపూజ	సంస్కృతము రెండవకూర్పు	0
16	హరిహరస్తోత్రతారావళి	సంస్కృతము రెండవకూర్పు	0
17	కనకదుర్గాస్తోత్రరత్నమాల	సంస్కృతము రెండవకూర్పు	0.
18	అంగలూరు పితేజీభూగోళము		0.
19	పామల్లు జయధ్వజచరిత్ర		0.
20	బాలతొడవు [అమూల్యము]	ఉచితముగ నొసగబ	
21	నేత్రావధానచంద్రిక		0.

* అచ్చులోనున్నవి.

వలయువారు,

శివవేంకటేయ గ్రంథాలయము,

అంగలూరుపోస్టు, కృష్ణాజిల్లా.

అని వ్రాయవలయును.